

Нафта се јесте излила. Али, хистерија је била та која је изазвала стварну штету у Мексичком заливу.

(Гардијан 17.8.2010)

Од инцидента са нафтом Бритиш Петролеума, преко тероризма, па до облака пепела, политика је занемарила своју најважнију дужност: да на опасност реагује у пропорционалној мери.

Најжалоснији приказ ове недеље је био онај када је Прва Породица Америке (алтернатива: председничка породица Америке) на брзака отишла на кратак једнодневни одмор у Флориду ([America's first family taking a quick one-day holiday in Florida](#)). Вртоглави пад броја туриста и пад обима трговине рибом су после загађивања нафтом из подводног извора Дипвотер Хоризон тешко погодили Мексички залив. Кажу да су нека летовалишта доживела пад прихода од 80%. Па ипак, подаци показују да је загађено свега 16 од 180 туристичких плажа, док се основна маса нафтног загађења растура, или растурила у дубоком мору. Пошто је прво из политичких разлога надувао ову несрећу, Председник сада грозничаво покушава да умањи њен значај.

Овај случај је још један класични пример државне панике у коме су инцидент и реакција на њега потпуно диспропорционални. Када је прошлог априла почело изливање нафте, Обама је прогласио катастрофу, забранио рибарење на 37% Мексичког залива и наредио заустављање подводног истраживања нафте – што је довело до опасности по 27.000 радних места. Колумнисти су вриштали да је то “Обамин Једанести Септембар” и захтевали да се “обузда народни бес”. Нападали су га због тога што је 58 дана после несреће играо голф. Уз оне научнике који у свакој прилици и по потреби изражавају своје згражавање – они други, који су вршили поређења са ранијим сличним инцидентима и мислили да овај ипак није толико грозан, би били жигосани као неродољубиви, јер поричу ту страшну катастрофу.

Тешко да би прошао дан, а да председник није нападао омрзнути БП ("British Petroleum") – али никада није нападао његове локалне, америчке извођаче радова, америчке фирме Трансоушн и Халибартон (Transocean и Halliburton) [1], као ни сопствене државне надзорне органе. Ксенофоби су доживљавали тријумф. Председник је користио речи које су нормално биле резервисане само за белосветске терористе. Он ће већ "удесити" БП и натерати га "да плати за ово". Ма, то је био прави "ураган Катрина" – али на срећу, за то си сада могао окривљавати странце. Један велетрговац рибом и шкољкама из Луизијане је изјавио: „Кад бих имао бомбу, бацио бих је на Лондон“ – а то би га могло коштати затвора у Заливу Гвантанамо да је неким случајем муслиман и да прича о Њу Јорку. Странци су били ти који силују Америку. То су били: они, они, они...

А сада, одједном и мистериозно Обама прича о: ми, ми, ми.... "имамо све то под контролом". Његов саветник за животну средину Керол Браунер, каже "огромна већина нафте изгледа да је нестала" ([Carol Browner, says "the vast majority of the oil appears to have gone](#) "). Нафта је допрла до мање од 10% обале. Нису примећене мртве рибе које плутају морском површином, а већина риболовства "ће се ускоро вратити на нормалу". Изгледа да је Мексички залив поново "чист, безбедан и отворен за пословање", као и да је то дивно место да тамо одведеш своју дечицу. Сви да знате – све је ОК. Катастрофа се претворила у тријумф, па хајде сада да размишљамо о предстојећим изборима кој падају у средину Обаминог председничког термина.

Па, ко је уствари, крив за колапс локалне економије? Почело је грешком на извору нафте, а одговорност је на компанији БП – али критика ипак није расподељена на све одговорне. Ипак, како сваки терориста одлично зна, бомба није та која изазива стварну штету – стварну штету изазива и повећава разглашавање путем медија и политике. Бомба узрокује "бууум"! Али, (терориста) се поуздава у то да ће погођени сам да му пружи појачало и звучник.

Тако се показало и у овом случају. Научници који су се надметали, имали су "свој дан". Док су неки и ове недеље подгревали хистерију изјавама као: „Још увек не знамо дугорочне последице“, онди други – повезани са владином администрацијом или они који покушавају да упецају оних 500 милиона долара које је БП обећао за истраживања животне средине, одједном су постали оптимисти.

Главнина нафте је мистериозно испарила, баш као и у највећем сличном случају, када су ирачке снаге 1991. године просуле нафту у Персијски Залив. Америка тада није ни

прстом мрднула, баш као што то није учинила ни у случају када је у погону Јунион Карбајд (Union Carbide) [\[2\]](#) у Бопалу 1984. године експлозија убила 15.000 Индуса, за шта је плаћена само симболична одштета.

Изгледа да се више не ради о броју просутих "барела нафте", него о врсти нафте, месту где је цурила, као и температури ваздуха и воде. Загађење највећег дела флоре и фауне је, изгледа, минимално. Чак се и љускари брзо опораве, док је забрана рибарења само повећала залихе рибе у мору.

Оно што видимо овде је још један у низу фијаска у јавном контролисању несрећа – а то већ постаје глобална пандемија своје врсте. Од изливања нафте, до облака пепела са Исланда, од вируса грипа, до млека клонираних крава (["Frankenstein cows"](#)), од "авганистанских претњи терором на нашим улицама" – што је већ коштало живота 300 британских војника, па до такозване претње иранских нуклеарних бомби – политика је забаталила своју највећу обавезу: да опасности по свет стави у одговарајући контекст и да реагује на одговарајући начин.

Тежња да се страх јавности искоришћава је стара колико и сама моћ владавине, али – модерни медији су томе додали и нову претњу. Они омогућавају владарима да у себи потисну диктат разума и да – маколико закратко хипнотизују јавност у потпуну послушност. Тони Блер је 2003. године одлучио да демонстративно покаже слање 400 коњичких гардиста на тенковима на Хитро ([400 Household Cavalry in tanks to Heathrow](#)) "да се супротставе тероризму", што је био увод у блицкриг закона који су ограничили слободе друштва. Слика града под опсадним стањем јесте изазвала милионске губитке туристичких прихода Британије, али је Блер прогурао своје законе.

Непрекидни напори великог војног лобија да се британска јавност убеди да још увек живи под ризиком нуклеарне зиме постали су само једва више од неке врсте осигурања за запослења и профит том лобију. Па ипак, већина политичара и коментатора је прогутала тај мамац са све удицом, па и читавим штапом. Џорџ Осборн је бар храбро рекао војним шефовима ([boldly told the defence chiefs](#)) да – ако је нуклеарна претња (Ирана) толико опасна по Британију, онда је овакав садашњи одбрамбени буџет баш и намењен одбрани против ње.

Није постојала претња Британцима, ни свету која би била пропорционална реакцији на вулкански пепео, свињски грип, Осаму бин Ладена, или – кад смо већ код тога - на

течности које путници са собом уносе у авион у специјалним кесицама. Европски циновски аеродроми се зато још увек рву са питањем да ли је (француски врло мекани сир) камамбер нека “течност“, или не.

Велико нагомилавање страха – чему често помаже “наука“ је последица тога што владе себи радо дозвољавају да за дан “пошизе“, како би изазвале страх, да добију наслове у медијима, или да задобију повећање буџета. Обама је у циљу постизања сопствених предности и предности за своју партију, на гротескан начин преувеличао опасност од изливања нафте. Сада се мучи како да то сведе на разумну меру.

Удружење путничких компанија САД (The US Travel Association) тужи БП и тражи 500 милиона америчких долара одштете за рекламу. Зашто не туже сопственог председника државе? Он је био тај који је предводио реторички јуриш о катастрофи, уз свакодневно дотицање негативних вести о Мексичком заливу – пре но што је сада покушао да то на јадан начин некако компензује. Он и његови су били без даљњег сарадници у свему томе.

(превод са енглеског: **Василије Клефтракис**)

[1] Америчке мултинационалне компаније енергетског сектора, углавном специјализоване за нафту и гас. Ова друга је постала нарочито позната по томе што је једно време на њеном челу стајао Дик Чејни (доцније потпредседник САД у Бушовој администрацији), а после другог рата у Ираку је без икакве конкуренције и надметања добила огромне послове у експлоатацији ирачке нафте.(прим. прев.)

[2] Америчка хемијска корпорација, од 2001 г. део Дау Кемикал Компани ([Dow Chemical Company](#)).(прим. прев.)